

Handläggare
Ann Hagström
Samhällsbyggnadskontoret

Diarienummer
11SPN/0074

Godkännande av slutrapport för naturvårdsprojektet Hemmesta sjöäng

Förslag till beslut

Slutrapporten för naturvårdsprojektet Hemmesta sjöäng godkänns.

Beslutsnivå

SPN

Sammanfattning

2011 Beslutade Kommunfullmäktige att starta naturvårdsprojektet *Hemmesta sjöäng – rekreation för fågel, fisk och människa*. Samma år beslutade Länsstyrelsen om statliga bidrag genom lokalt naturvårdsanslag (LONA). Övriga medfinansierare är Världsnaturfonden WWF och Trafikverket. Lokala föreningar har bidragit med ideell tid.

Hemmesta sjöäng är en äldre våtmark som ligger vid Hemmesta vägskäl på Värmdölandet. Målsättningen med projektet har varit att restaurera våtmarken så att gång- och cykelvägar inte översvämmas, höja områdets naturvärden och skapa förutsättningar så att fåglar och fiskar kan lyckas med häckning och lek. Samt att skapa ett fint friluftsområde.

Ett 30-årigt naturvårdsavtal är tecknat med markägarna och Värmdö kommun har rensat och öppnat upp diken, skapat en öppen gräsvåtmark. Ett dämme har anlagts för att kontrollera våtmarkens vattennivåer. Anläggningar för friluftslivet är uppförda. Kommunen ansvarar för tillsyn och årlig skötsel.

Projektet har följt tidplan och budget och avslutas under november 2014. Målsättningen bedöms ha uppnåtts. En slutrapport har tagits fram med en presentation av projektet och erfarenheter samt resultat från inventeringar av olika djur och växter.

Bakgrund

2011 Beslutade Kommunfullmäktige att starta naturvårdsprojektet *Hemmesta sjöäng – rekreation för fågel, fisk och människa*. Samma år beslutade Länsstyrelsen om medfinansiering genom lokalt naturvårdsanslag (LONA).

Hemmesta sjöäng är en äldre våtmark som ligger vid Hemmesta vägskäl på Värmdölandet. Området har tre olika biotoper; naturpark med bäck, den öppna våtmarken och våtmarksskog.

Målsättningen med projektet har varit att restaurera våtmarken så att gång- och cykelvägar inte översvämmas, höja områdets naturvärden och skapa förutsättningar för fåglar och fiskar att lyckas med häckning och lek. Samt att skapa ett fint friluftsområde.

Ärendebeskrivning

En projektgrupp med både interna och externa deltagare har arbetat fram projektet. Ett nära samarbete har skett med lokala föreningar, markägare och entreprenörer. Ett 30-årigt naturvårdsavtal har tecknats med markägarna som har upplåtit marken utan krav på ersättning. Genom avtalet fick kommunen rätt att uppföra anläggningar och ansvara för skötsel och underhåll.

För att uppnå målsättningarna har det anlagts ett dämme med fiskpassage för att kunna styra över vattennivåer. Befintligt dike är rensat och två mindre tvärgående diken är grävda för att öka avrinningen från gång- och cykelvägar. Inom en stor del av våtmarken har träd avverkat och växtlighet har slåttrats för att höja våtmarkens naturvärde. Anläggningar för friluftslivet är uppförda såsom fågeltorn, utkiksplattform, flera olika rastplatser och anslagstavlor. Befintlig stig är restaurerad.

Inom projektet har flertal utredningar och inventeringar gjorts med olika rapporter som presenterar nuläget för vattenföring, fågel, fisk, fladdermöss, mm.

Bedömning

Målsättningen har redan uppnåtts över förväntan trots att våtmarken är nyligen restaurerad och den har ännu inte nått sin fulla potential. Vårvintern 2012 när det var stora översvämningsproblem på många håll i kommunen, översvämmades inte gång- och cykelvägar intill sjöängen. Antalet fåglar som häckar i området har ökat med 50% redan under de första åren. Gädda, abborre och id har haft lyckad lek. Mest glädjande är att området har blivit ett mycket fint friluftsområde som är lättillgängligt, både att ta sig till och att vistas i området. Många människor rör sig i området och vid varje guidning som sker kommer mellan 30-40 personer.

Torsbyfjärdens vattennivå (havsnivå) begränsar hur lågt ett dike kan vara för att ge avrinning. Därför går det inte att undvika översvämnings vid extrema flöden (100-årsregn), oavsett de åtgärder som gjorts eller om diket grävs till maxdjup.

Ekonomiska konsekvenser

Projektet har följt den tidplan och budget som kommunfullmäktige beslutade om 2011. Inom ramen för projektet har en analys av ekosystemtjänster gjorts för att beräkna ett ekonomiskt värde på våtmarken. Resultat visar att omsätter man faktorer som biologisk mångfald, rekreation, fiskproduktion, häcknings- och födosöksplats för fågel, vattenrening mm till marknadsbeteenden (som går att omsätta i ett tydligt ekonomiskt värde) kan våtmarken komma att uppnå ett värde till 20 miljoner kronor per år. Detta är en värdering som ska användas med försiktighet då det är en prognos för våtmarkens

värde då den uppnår sin fulla potential inom några år.

Konsekvenser för miljön

Projektet har medfört stora förbättringar av naturmiljön och enskilda djurarter. En våtmark har en renande funktion av dagvatten och näringsämnen. Projektet har inte haft som huvudsyfte att förbättra näringsretentionen men troligen har den förbättrats, särskilt under perioden april-augusti.

Konsekvenser för medborgarna

Projektet har medfört positiva konsekvenser för medborgarna. Det har skapats ett mycket fint friluftsområde som är lätt att nå då det ligger på gångavstånd från Hemmesta centrum och det är nära till bussar som går till Gustavsberg och slussen. Inom området är det lätt att röra sig för t ex barnvagnar och funktionshindrade då det finns fina gångbanor längs med våtmarken och fram till fågeltornet.

Konsekvenser för barn

Även för barn är projektet positivt. Hemmesta sjöäng ligger nära intill skolor och förskolor. Under våren då provfiske pågick kom dagisgrupper på besök varje dag för att se om det fanns fisk i fällan.

Ärendets beredning

Inom kommunen har projektet genomförts i nära samarbete mellan mark- och exploateringsgruppen och driftenheten. Startmöten och information har hållits med planenheten, bygg- och miljökontoret, VA-enheten, driftenheten och kart- och GIS-enheten.

Handlingar i ärendet

Nr	Handling	Bilaggs/Bilaggs ej
1.	Slutrapport; Hemmesta sjöäng rekreation för fågel, fisk och människa.	Bilaggs
2.	Värdering av ekosystemtjänster, Hemmesta sjöäng	Bilaggs
3.	Övriga handlingar	Bilaggs ej.

Sändlista för beslutsexpediering

Expedieras av Samhällsbyggnadskontoret.

Lars Öberg
Samhällsbyggnadschef

Henrik Lundberg
Plan- och mexchef